

MARNO JÁNOS

Függő játszma

„És mi lenne a 65. lépés?”
(telefonbeszélgetés TD-vel 2002. december 7-én)

Esőt üzen a szél, homokesőt,
mely sárga sárból szikkad szürkévé
méregzöld kukák repedt fedelén,
s a kutyavizelde-falú járdát
kifakítja. Szemcsés a kép, szem-
csészealjként repdeső árnyék az ég
föle s alja. Világnézetemből
most ennyire futja. A lépcsővel jön
majd megbirkózni a dolgom, teszem,
ha tudom, nem kétséges, hogy muszáj
nekivágnom. A fokokat egyenként
gyűröm magam alá, van belőlük még
bőven, előttem hatvan-hatvannégy,
mintha csak függő sakktáblán haladnék,
gyalog, más néven: paraszt (*Hogy?! Hogy én
paraszt? Én?!*), egy veszített játszmából ott-
feledten, lázasan, lila-szederjés
lábfejekkel, Esze Tamás elveszett
talpasa, szedem a lábamat – össze,
minthogy elfagytak-s-törtek a koravén
őszbe, dobhatom mindet a kukába
zuhanva-s-térve-vissza a földszintre
megint. Mert tudom, hogy odafent mindent
elbukok, ami vizsgafeladatul
rám róható. Hallom, hogy zúgolódom,
füzetem számfüleit tépdeseve
lapozok kétségbeesetten bele
a padtársam számtalan füzetébe;
padtársamat egy barlang nyeli majd el –
ötvenhat éve. A barlang Styx nevű
ágában haladtak szilveszter éjjel
karbidlámpával többen, és a lámpa
nem aludt ki, ellenben az élete
három fiúnak igen – köztük az én
angyali padtársamé, aki védett

az atya szigorától, míg a pad alatt
olvastam lopva a *Rozsdatemetőt*;
végül lebuktam, persze, hiába
böködte oldalamat a Tóni,
a Hábetler-eposz betemetett, oly-
annyira, hogy a böködés mit sem
hatott az oldalamba, mely most bezzeg
csillapíthatatlanul sajog, jobbra
vagy balra rángatja vak figyelmemet,
attól függően, hogy oldalamat
tárgyi vagy alanyi szempontból vesszük
figyelembe; a sajtós függetlenül
is kétségbe ejti alanyát, ágyba
kényszeríti, hogy ott vegye kezébe,
jobb kezébe a bal bordázatát,
mint egy csónakcsónkot, még a viharban,
de már érzik, hogy kitombolta magát;
remegni is csak megszokásból remeg,
s talán a víz rángatózik alatta,
tenyérszi sajtótöredék alatt,
lévén az úr a víz. Nyílik a lélek
a test bemetszésében. Csukott szemmel
bomlik ki a látvány, és törli magát
azonnal, csupán egy lámpa marad fenn,
bágyadt-zöldes-fényű kórházi lámpa,
a gyemekkórterem tejüvegfalán,
azt nézem megbabonázottan; majd
egy kutya vakkant még egyet, s a lárma
ülekszik. Álmában aztán messzire
vetődik a lélek, s sehol nem siet
egy lélek a segítségére, és ő sem
hallatja feljűk a hangját, nem is
hadonászik, nézzék csak, most merülök
el, magamba merülök, menekülök
maguktól, maguk dolgozó emberek,
anyám is az volt, hullámzott a haja
meg a hajszíne is, s mégiscsak furcsa
most róla beszélnem ismét, mert fogytán
a türelmem várni, hogy megjelenjen
a saját indíttatásából egyszer;
nyaranta olykor benéztem hozzá
éjjel a rendelőbe, Mama, mondtam
egy elsárgult mérlegnek támaszkodva,

nálad mindig vágni lehet a füstöt,
ebbe beleőszül az ember, Mama!
Nem nézett föl rám, szántotta tovább
a papírt a tolla, a kismamáknál
tett látogatásait vezette át
munkafüzetéből egy másik, karton
fedelű, vastag, spirális füzetbe;
mondhatom-e, hogy hangját a füst nyelte
el, a füst, mint a föld, magába nyelte,
fémszürke toll a csontszáraz ködben,
megneszelhetem-e. Azóta többen
mentek el, mint ahányan megérkeztek
a körzetembe, mégis sokallom
őket – reszket a kezem az eltűntek
után integetve... S hála az égnek,
mely nem szakad rám a gyűlölködéstől.
Beborult, persze, és visszaesett
nyolc-tíz fokkal a hőmérséklet, ezt
érezem felváltva hol a bokámnál,
hol a beleimben, *húsvét másnapján,*
mikor a Nyúl nyújtja felénk a Tojást,
és mi, elszigetelten a nyájunktól,
mely egy más szigeten szétszéledhetett,
egyike-másika hivatalba ment,
és ott maradt, és megöregedett,
és kifosztották a lányai szegényt...,
szóval mi elülünk egy felfújtt, kemény
gumibelsőn, s ügyelünk az egyensúly
megtartására – pocsekba ne menjen
Húsvér-szigetünk ványadt maradéka;
merülnénk amúgy mélyebbre néha –
aztán mégse merünk, fekszünk feszülten
a falnak fordulva, s ugrásra készen
egymásra rakva két fagyott lábfejünk.
Közben felbukkant a padtársam teljes
neve, Wettstein Antal, s húsvéti séta-
társamé: Emőd. Órála bűn volna
köznapi nyelven szólnom, elég annyi:
mellém sodródott egy ebéd utáni
szabadjárásban a monostor körül –
szabotálta a szentszék ítéletét:
„Két hétig kerülni kell ezt a férget!”
Most siratom őt is, hiszen a féreg

valóban én voltam, az vagyok ma is,
csak vénen. Végként, ki örömét lelta
a pad alatt a *Rozsdatemetőben*.
'64 Nagyhétjén, duzzadt a természet,
s benne a titkokat termő enyészet
szájíze-búze. Amiről hallgatni
kell. Rá hallgass, aki hajlandó téged
meghallgatni, mikor hallgatni kell.
Kabátom zsebe leszakadt a lépcsőn
lefelé futva, Amerikából kaptam,
és aki küldte, a szívéhez kapott
aznap, ötvenhat évesen. És meghalt,
eltüntetve az államokból a nevem.
Nevem tudsz ivígy bebeszélgetni?

FÜGGELÉK

(Álmomban csókolóztam a Mimivel,
ott állt mellettünk a teniszedzője,
várakozott türelmesen, én szóltam
közbe, hogy sietnünk kell, indul a vonat,
Ó, te csacsi, mondta a Mimi, hát nem
is tudod, hogy az az én szerelvényem?
S az edzőhöz fordult: Ó meg a férjem.
És a szerelvény megrándult, gőzmozdony
tolta, felhúzódkodtam egy lépcsőre,
és veszemre visszapillantottam:
a végzetem állt ott a nyomomban,
ment össze, nem állíthattam meg, össze-
húzódott, mint gyógyulóban a seb,
egy a számtalan tucatból, s elsőnek
mégis ő huppant le az ablak mellett
egy sarokba, s bennünket semmibe vett;
s én magamat szégyelltem a szégyen helyett.)